

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Prešove v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Kataríny Krochtovej a členov senátu JUDr. Andreja Radomského a JUDr. Romana Lajoša, v spore žalobkyne: [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], trvale bytom [REDAKOVANÉ], zast. zákonnými zástupcami: matka [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ] a otec [REDAKOVANÉ], nar. [REDAKOVANÉ], právne zast. Mgr. Vanda Durbáková, advokátka so sídlom Krivá 23, 040 01 Košice, IČO: 40 635 864, proti žalovanej: **Slovenská republika - Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu Slovenskej republiky**, Stromová 2655/1, 813 30 Bratislava, IČO: 00 164 381, o **porušenie zásady rovnakého zaobchádzania**, o odvolaní žalobkyne proti rozsudku Okresného súdu Prešov č. k. 18C/96/2022-307 zo dňa 20.01.2025, takto jednomyseľne

r o z h o d o l:

- I. **P o t v r d z u j e** rozsudok.
- II. Stranám náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a**.

O d ô v o d n e n i e

1. Napadnutým rozsudkom Okresný súd Prešov (ďalej len „súd prvej inštancie“ alebo „súd“) vo výroku I. rozhodol tak, že žalobu zamietol a vo výroku II. žalovanému náhradu trov konania nepriznal.
2. Rozhodnutie právne zdôvodnil čl. 12 ods. 1 a 2, čl. 26 ods. 1 a 2, čl. 42 ods. 1 Ústavy SR; § 3 písm. d), f), § 54 ods. 9, § 144 ods. 1 písm. a), e), § 145 ods. 1 a 2 zákona č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní (školský zákon) a o zmene a doplnení

niektorých zákonov (ďalej len „školský zákon“); § 2 ods. 1, § 2a ods. 1 a 3, § 8a ods. 1, § 8a ods. 2, § 9 ods. 1, 2 a 3, § 11 ods. 1 a 2 zákona č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou a o zmene a doplnení niektorých zákonov (antidiskriminačný zákon); § 37 zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy (ďalej len „zákon č. 575/2001 Z. z.“); § 2 ods. 1 a § 14 ods. 1 zákona č. 596/2003 Z. z. o štátnej správe v školstve a školskej samospráve a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 596/2003 Z. z.“).

3. V poradí prvým rozsudkom č. k. 18C/96/2022-254 zo dňa 06.11.2023 súd prvej inštancie rozhodol tak, že vo výroku I. určil, že žalovaná porušila zásadu rovnakého zaobchádzania vo vzťahu k žalobkyni a dopustila sa jej diskriminácie v prístupe k vzdelaniu a právu na prístup k informáciám a slobode prejavu z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup žalobkyne ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie Covid - 19; vo výroku II. súd uložil žalovanej povinnosť zaplatiť žalobkyni titulom náhrady nemajetkovej ujmy sumu vo výške 3000 eur, a to do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku; vo výroku III. priznal žalobkyni voči žalovanej nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %.
4. Proti tomuto (v poradí prvému) rozsudku podala odvolanie žalovaná z dôvodov podľa § 365 písm. b), f) a h) CSP. Namietala, že súd nezohľadnil okolnosti prejednávanej veci, keď konštatoval nepriamu diskrimináciu žalobkyne, hoci k prerušeniu vzdelávania na základných školách došlo v záujme ochrany verejného zdravia v čase pandémie Covid-19, namietala tiež nesprávne právne posúdenie súdom prvej inštancie o tom, že zo strany štátu došlo k nepriamej diskriminácii žalobkyne, argumentovala tým, že konanie nemôže byť diskriminačné, ak je objektívne a rozumne zdôvodnené a sleduje legitímny cieľ, namietala svoju pasívnu vecnú legitimitáciu a tiež výšku priznanej náhrady nemajetkovej ujmy.
5. Na základe odvolania žalovanej Krajský súd v Prešove uznesením č. k. 3Co/10/2024-294 zo dňa 22. októbra 2024 napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Odvolací súd uložil súdu prvej inštancie opätovne skúmať existenciu pasívnej vecnej legitimitácie žalovanej, opätovne sa zaoberať otázkou nepriamej diskriminácie najmä z pohľadu objektívneho a rozumného odôvodnenia vzniknutej situácie, v ktorej sa ocitla žalobkyňa ako príslušníčka rómskej etnickej skupiny počas pandémie a vysporiadať sa so skutkovými zisteniami týkajúcimi sa správania žalobkyne v čase dištančného vzdelávania.
6. Po vrátení veci a opätovnom prejednaní sa súd prvej inštancie prioritne zaoberal otázkou pasívnej vecnej legitimitácie žalovanej. V tejto súvislosti poukázal na judikatúru najvyšších súdnych autorít, v zmysle ktorých bola konštatovaná pasívna legitimitácia štátu v obdobných antidiskriminačných žalobách cit.: „15.1. Štát v spolupráci s obcou musia prijať účinné opatrenia (či už zákonodarnou iniciatívou, vytvorením stimulačných podmienok, ako aj tvorbou školských obvodov), aby

segregácii zabránili, nie sa iba nečinne prizerať a odvolávať sa na strohú, často zle interpretovanú dikciu zákona. Určujúci faktor pri každom postupe je najlepší záujem dieťaťa. Je totiž v záujme celej spoločnosti, aby aj z detí, pochádzajúcich zo sociálne znevýhodneného prostredia, vyrástli plnohodnotní členovia tejto spoločnosti, k čomu výraznou mierou prispeje aj desegregačné úsilie v rámci školského vzdelávania.“ (porov. rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky 5Cdo/102/2020 z 15.12.2022). Podľa názoru súdu Slovenská republika ako štát má zabezpečiť ústavou garantované právo na vzdelávanie (prístup k nemu) a v prípade namietania diskriminácie vo vzťahu k tomuto základnému právu je jej zodpovednosť daná. Ministerstvo školstva, výskumu, vývoja a mládeže Slovenskej republiky ako orgán štátnej správy na úseku školstva zaviedol dištančné vzdelávanie, čo bolo nespornou skutočnosťou, preto za prípadné spochybňovanie prijatých opatrení s poukazom na antidiskriminačný zákon je daná jeho vecná legitímácia. Takýto záver prijali sudy aj v obdobných prípadoch a súd nevidí dôvod na odklon od ich záverov a v plnom rozsahu na ne poukazuje cit.: „19. Nepochybným v prejednávanej veci je, že Ministerstvo školstva proaktívne nevytvorilo v spojení so zákonodarnou mocou mechanizmy nielen na významné obmedzenie porušenia práv detí na prístup k primeranému vzdelaniu, ale navyše pokiaľ už dôjde k porušeniu práv detí, neexistuje žiadny mechanizmus na reparáciu pre poškodených žalobcov, za čo nepochybne nesie zodpovednosť aj žalovaný v 3. rade Ministerstvo školstva Slovenskej republiky. Inak povedané stav vzdelania (nevzdelania) v tomto prípade žalobcov je nezvratný a každý zo žalovaných sa na tomto stave nepochybne podieľal.“ (porov. rozsudok Krajského súdu v Prešove sp.zn. 20Co 21/2022 z 30.3.2023). Podľa názoru súdu je preto pasívna legitímácia žalovanej nepochybne daná (porov. tiež závery o aktívnej legitímácii vo veciach Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 4Cdo/112/2021 a 5Cdo/220/2022).

7. Následne sa súd v súlade s vyjadreným záväzným právnym záverom odvolacieho súdu zaoberal otázkou, či pre neutrálne kritérium (nariadené dištančné vzdelávanie podľa školského semaforu), ktoré zásadne dopadalo na chránenú skupinu (marginalizovanú rómsku komunitu), ktorej je žalobkyňa členkou, a ktoré neprímerane znevýhodnilo členov chránenej skupiny, existuje objektívne a rozumné zdôvodnenie.
8. S poukazom na závery odvolacieho súdu súd prvej inštancie uviedol, že sa nedomnieva, aby štát, ktorý v mimoriadnej situácii vytvoril podmienky na prijatie opatrení, ktorými sa snažil zabezpečiť vzdelávací proces pre všetkých žiakov najrozumnejším spôsobom, sa dopustil nepriamej diskriminácie. Totiž daná situácia bola vyvolaná pandémiou a výnimočnými okolnosťami, v rámci ktorých sa na prvé miesto záujmu dostala ochrana verejného zdravia. Tento záujem je potrebné považovať za objektívne, legitímne a racionálne zdôvodnenie vzniknutej situácie, ktorá mala dočasný charakter.
9. Za tohto stavu štát prijal opatrenia v súvislosti s dištančnou výučbou žiakov, a to v zmysle vyššie popísaných nariadení ministra školstva, teda žalovaná školským semaforom, ktorý mal regionálny charakter, zabezpečila riadny chod vzdelávania, pričom ochrana života a zdravia bola prioritou, čo vedie nevyhnutne k záveru, že uvedené bolo legitímnym cieľom prijatých opatrení počas pandémie Covid-19.

10. Vykonaným dokazovaním mal súd preukázané, že na Základnej škole Jarovnice 464 prebiehalo dištančné vyučovanie spočiatku prostredníctvom odovzdávania pracovných listov. Pracovné listy boli vypracovávané triednymi učiteľmi a odovzdávané žiakom prostredníctvom pomocných vychovávateľov pôsobiacich pri Základnej škole Jarovnice 192. Rovnako bolo preukázané, že skutočnosť, či pracovné listy boli žiakmi vypracované (správne alebo nesprávne) nebolo zo strany triednych učiteľov kontrolované, keďže sa tieto pracovné listy do školy nevracali. Škola tento postup vyhodnotila ako neefektívny. Z vykonaného dokazovania bolo tiež preukázané, že pracovné listy boli po odovzdaní zo strany pomocných vychovávateľov staršími žiakmi pred nimi potrhané. Z výsluchu svedkyne Mgr. [REDACTED] dokonca vyplynulo, že deti zo zaostalejších rodín nemali ani ako vyplňať papiere, keďže nemali ani ceruzu ani pero. Pokiaľ ide o učebnice, tieto niektorým žiakom dať ani nemohli, lebo by sa nevrátili späť a niektorí žiaci to ani nechceli. Následne základná škola Jarovnice 464 zvolila dištančné vyučovanie formou online vyučovania. Pred zavedením online výučby sa triedna učiteľka každého rodiča pýtala, či nebude problém, ak prejdú na internet. Mali uviesť, že počítač doma nemajú, ale internet doma majú. Počítačové zručnosti neprevereovali. Rovnako nerealizovali skúšobné pripojenie. Z vykonaného dokazovania vyplynulo, že žalobkyňa bola v rozhodnom čase párkrát pripojená online, že pracovné listy neprevzala a neodovzdala ich, teda ani tieto skutočnosti v konkrétnej veci neumožňujú vysloviť záver, že by k diskriminácii žalobkyne došlo. Preto súd žalobu zamietol.
11. O nároku na náhradu trov konania súd rozhodol podľa § 262 ods. 1 CSP a § 255 ods. 1 CSP. Žalovaná bola v plnom rozsahu úspešná, preto by jej patril nárok na náhradu trov konania. Náhradu trov konania si však voči žalobkyni neuplatnila, preto súd rozhodol tak, že jej náhradu trov konania nepriznal.
12. Proti rozsudku súdu prvej inštancie podala odvolanie žalobkyňa z dôvodov podľa § 365 ods. 1 písm. f) a h) CSP, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a tiež z dôvodu, že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Žalobkyňa dodala, že nech je jej odvolanie považované za podané aj z iných dôvodov, ak tieto vyplývajú z odvolacej argumentácie.
13. Žalobkyňa uviedla, že v danej veci nerozporovala skutočnosť, že primárnou úlohou štátu bola v čase pandémie ochrana zdravia a že sa jednalo o legitímny cieľ. Tiež nenamietala dôvodnosť, resp. nedôvodnosť zavedenia dištančného vyučovania. Žalobkyňa však namietala, že štát neprijal dostatočné opatrenia, aby v čase zavedenej dištančnej online výučby mali rovný prístup k vzdelaniu aj deti z marginalizovaných rómskych komunit, ktorých rodiny nemali prístup k digitálnym technológiám a digitálnym zručnostiam. Žalovaná tak zaviedla online digitálne vzdelávanie bez toho, aby zabezpečila digitalizáciu v marginalizovaných rómskych komunitách alebo zabezpečila, aby tieto deti mali prístup k digitálnym technológiám iným dostatočným spôsobom, ako vyplynulo z viacerých analytických správ, off-line vyučovanie prostredníctvom distribúcie pracovných listov bolo výrazne menej efektívne.

Negatívne dopady vzdelávania počas pandémie na deti v marginalizovaných rómskych komunitách popísali viaceré analytické správy produkované aj samotnou žalovanou, na ktoré súd pri svojom rozhodovaní neprihliadal. Súd prvej inštancie tieto skutočnosti nesprávne právne posúdil a taktiež nesprávne posúdil, že v danom prípade nedošlo zo strany žalovanej k porušeniu zásady rovnakého zaobchádzania vo forme nepriamej diskriminácie.

14. Žalobkyňa poukázala na to, že v konaní namietala, že žalovaná sa voči nej dopustila nepriamej diskriminácie z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to tým, že neprijala primerané opatrenia vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám (vrátane digitálnych zručností), ktoré by zabezpečili jej rovný prístup k vzdelaniu počas pandémie Covid - 19.
15. Súd mal skúmať zavedenie dištančného vzdelávania počas pandémie Covid-19, ktoré bolo podmienené digitalizáciou a predstavovalo navonok neutrálne rozhodnutie žalovaného, ktoré znevýhodňuje alebo by mohlo znevýhodňovať žiakov a žiačky pochádzajúce z marginalizovaných rómskych komunit (vrátane žalobkyne). Ak súd dospeje k záveru, že áno, tak musí skúmať, či toto rozhodnutie nie je objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu. V danom prípade je za oprávnený záujem možné považovať práve súdom uvádzanú ochranu života a zdravia osôb počas pandémie Covid-19. Zároveň však mal súd následne skúmať primeranosť a nevyhnutnosť opatrení na dosiahnutie tohto legitímneho cieľa. Uvedené však súd prvej inštancie vôbec neskúmal, čím pochybil a nesprávne danú vec právne posúdil.
16. Z vykonaného dokazovania bolo zrejmé, že žalobkyňa patrí k znevýhodnenej rómskej menšine, ktorá čelí tzv. digitálnej priepasti v prístupe k internetu a digitálnym technológiám. Uvedené vyplýva jednoznačne z predložených analytických správ. Úlohou žalovanej bolo, byť si vedomá tejto nerovnosti, nastaviť systém vzdelávania počas pandémie tak, aby toto zohľadňovala. Podľa žalobkyne teda nie je možné považovať opatrenia prijaté žalovanou za nevyhnutné a primerané na dosiahnutie legitímneho cieľa, a preto ani konštatovať, že k nepriamej diskriminácii zo strany žalovanej nedošlo.
17. Žalobkyňa namietala, že z vykonaného dokazovania nevyplývalo, ako konštatoval súd prvej inštancie, že žalobkyňa bola v rozhodnom čase párkrát pripojená online, že pracovné listy neprevzala a neodovzdala ich. Preto súd prvej inštancie v tomto smere dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam. Navyše pre posúdenie toho, či zo strany žalovaného došlo alebo nie k diskriminačnému zaobchádzaniu so žalobkyňou, je táto skutočnosť irelevantná a súd ju vôbec nemal zohľadňovať. Žalobkyňa predovšetkým namietala vierohodnosť výpovedí svedkýň, ktorých výpovede neboli konzistentné a vzájomne si odporovali. V tejto súvislosti poukázala na výpovede svedkýň [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] [REDACTED] či [REDACTED]. Z týchto svedeckých výpovedí, ktoré neboli konzistentné, vyplýva, že pri odovzdávaní pracovných listov nebol školou zavedený systém, z ktorého by jednoznačne bolo zrejmé, komu boli a komu neboli pracovné listy odovzdané a z akých dôvodov. Tieto skutočnosti sa nezisťovali a nebolo teda

vykonaným dokazovaním ani nadovšetku pochybnosť preukázané, žeby žalobkyňa resp. jej stará matka pracovné listy nepreberala. Žalobkyňa súčasne dodala, že pre právne posúdenie toho, či konanie žalovanej je možné považovať za porušenie zásady rovnakého zaobchádzania formou nepriamej diskriminácie, nie sú tieto skutočnosti rozhodujúce. Pokiaľ ide o výpoveď svedkyne [REDACTED] triednej učiteľky žalobkyne v 3. a 4. ročníku, ktorá uviedla, že žalobkyňa sa pár krát pripojila prostredníctvom aplikácie Alf, toto tvrdenie nebolo vykonaným dokazovaním preukázané. Navyše je v rozpore s tvrdením starej matky žalobkyne, ktorá žiadnu aplikáciu Alf nepoznala. Žalobkyňa dodala, že ak by sa aj pár krát do aplikácie pripojila, z výpovede svedkyne nie je zrejmé, koľko krát tak bolo a aký pomer by to predstavovalo k celkovému počtu požadovaných pripojení. Čo však z výpovede svedkyne vyplynulo, je, že úspešnosť pripojení žiakov prostredníctvom aplikácie bola nižšia ako 50 %.

18. Žalobkyňa namietala, že súd bral pri rozhodovaní do úvahy skutočnosti, ktoré neboli pre právne posúdenie veci rozhodujúce a naopak, nezaoberal sa skutočnosťami, ktoré rozhodujúcimi boli. Jeho rozhodnutie je preto nezákonné. Na základe uvedeného žalobkyňa navrhla napadnutý rozsudok zmeniť tak, že odvolací súd žalobe vyhovie v celom rozsahu a prizná jej náhradu trov konania, alternatívne, aby odvolací súd napadnutý rozsudok zrušil a vec vrátil súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a nové rozhodnutie. Žalobkyňa si zároveň uplatnila náhradu trov odvolacieho konania.
19. K odvolaniu žalobkyne sa vyjadrila žalovaná, ktorá uviedla, že s napadnutým rozsudkom súdu prvej inštancie sa stotožňuje. Súhlasila s vysloveným názorom súdu, že v čase pandémie Covid-19 bolo úlohou štátu nevyhnutne prijať opatrenia na zmiernenie účinkov pandémie. V čase mimoriadnej situácie štát vytvoril podmienky na prijatie opatrení, ktorými sa snažil zabezpečiť vzdelávací proces pre všetkých žiakov najrozumnejším spôsobom, pričom na prvé miesto záujmu sa dostala ochrana verejného zdravia. Tento záujem je potrebné považovať za objektívne, legitímne a racionálne zdôvodnenie vzniknutej situácie, ktorá mala dočasný charakter. Podľa žalovanej žalobkyňa disponovala mobilným zariadením s prístupom na internet, a teda mala reálnu možnosť pripojiť sa k online výučbe. Navyše od októbra 2020 bolo vzdelávanie prípustné aj v škole v malých skupinách, t. j. došlo k fyzickému vzdelávaniu, avšak stará mama odmietla žalobkyňu pustiť do školy.
20. Na základe uvedeného žalovaná navrhla, aby odvolací súd napadnutý rozsudok potvrdil ako vecne správny. Náhradu trov odvolacieho konania si neuplatnila.
21. Ďalšie vyjadrenia neboli do odvolacieho konania predložené.
22. Krajský súd v Prešove ako súd odvolací (§ 34 CSP) po zistení, že odvolanie bolo podané v zákonom stanovenej lehote (§ 362 ods. 1 CSP), oprávnenou osobou (§ 359 CSP) proti rozhodnutiu, proti ktorému je odvolanie prípustné (355 CSP), preskúmal napadnuté rozhodnutie, ako aj konanie mu predchádzajúce v zmysle zásad vyplývajúcich z § 379 a násl. CSP bez nariadenia pojednávania (§ 385 CSP a contrario) a zistil, že napadnutý rozsudok je potrebné potvrdiť.

23. Odvolací súd v odvolacom konaní posúdil relevantnosť konkrétnych odvolacích dôvodov v kontexte s nesprávnym právnym posúdením vecí a nesprávnymi skutkovými zisteniami. Skúmal, či súd prvej inštalácie na zistený skutkový stav správne, v úplnosti, aplikoval príslušné právne predpisy, či riadne svoje rozhodnutie odôvodnil, to všetko s prihliadnutím na to, že v odôvodnení rozhodnutia nemusí byť daná odpoveď na každú námietku alebo argument v opravnom prostriedku, ale iba na tie, ktoré majú rozhodujúci význam pre rozhodnutie o odvolaní (viď rozhodnutie Ústavného súdu Slovenskej republiky sp. zn. II.ÚS 78/05).
24. Predmetom odvolacieho prieskumu je rozsudok súdu prvej inštalácie o zamietnutí žaloby, ktorou sa žalobkyňa voči žalovanej domáhala určenia porušenia zásady rovnakého zaobchádzania a nepriamej diskriminácie v prístupe k vzdelaniu a právu na prístup k informáciám a slobode prejavu z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to neprijatím primeraných opatrení vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám, ktoré by zabezpečili rovný prístup žalobkyne ku vzdelaniu v čase prerušenej prezenčnej výučby počas pandémie Covid-19, ako aj náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 3000 eur.
25. Žalobkyňa v odvolacom konaní namietala nesprávne skutkové zistenia súdom prvej inštalácie. V rámci toho namietala, že súd prvej inštalácie nesprávne vyhodnotil vykonané dôkazy, z ktorých podľa nej nevyplývalo, že žalobkyňa neodovzdávala pracovné listy v čase dištančnej výučby počas pandémie Covid-19 a tiež dôkazy, z ktorých nevyplývalo, že bola párkrát pripojená online, a ak aj áno, tak nebolo preukázané, koľkokrát sa tak stalo. Navyše podľa žalobkyne uvedené skutkové tvrdenia neboli významné pre posúdenie nepriamej diskriminácie. Zároveň namietala, že súd sa nevysporiadal s analytickými výstupmi o negatívnych dopadoch vzdelávania na rómske marginalizované komunity počas pandémie. Podľa žalobkyne sa žalovaná dopustila voči nej nepriamej diskriminácie z dôvodu jej sociálneho pôvodu, majetku a rómskeho etnického pôvodu, a to tým, že neprijala primerané opatrenia vrátane zabezpečenia prístupu k internetu a digitálnym technológiám. Tým podľa žalobkyne súd nesprávne právne posúdil danú vec.
26. K námietke nesprávnych skutkových zistení z vykonaných dôkazov podľa ust. § 365 ods. 1 CSP písm. f) odvolací súd poznamenáva, že dokazovanie je procesný postup, ktorý je založený na vykonávaní jednotlivých dôkazných prostriedkov súdom a ich následnom zhodnotení. Význam dokazovania teda spočíva v získavaní dôležitých poznatkov na základe ktorých súd stanoví skutkový stav v prejednávanej veci a z ktorého potom vychádza a na ktorý následne aplikuje aj konkrétnu právnu normu, resp. právne normy, teda rozhoduje. Zistenie skutkového stavu, ktoré objektívne zodpovedá stavu veci, je jednou z najdôležitejších činností v rámci sporového konania, pretože je základným predpokladom vôbec pre rozhodnutie súdu. Dôkazmi overený skutkový stav je významný však aj z hľadiska posúdenia správnosti tvrdení strán sporu a unesenia dôkazného bremena, ktoré je predpokladom ich úspešnosti, a to obzvlášť v sporovom konaní (*primerane rozsudok NS SR sp. zn. 4Cdo/256/2012*). Odvolací súd tiež zdôrazňuje aj to, že súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a

právnym názorom strany sporu a procesný postoj strany sporu zásadne nemôže bez ďalšieho dokazovania implikovať povinnosť súdu akceptovať návrhy, procesné úkony a obsah opravných prostriedkov a rozhodovať podľa nich. Súdny sú povinné na všetky uvedené procesné úkony primeraným, zrozumiteľným a ústavne akceptovateľným spôsobom reagovať v súlade s platným procesným poriadkom, a to aj pri rešpektovaní druhu civilného procesu, v ktorom strana sporu uplatňuje svoje nároky alebo sa bráni proti ich uplatneniu, prípadne štádia civilného procesu. K námietke nesprávneho skutkového zistenia z vykonaných dôkazov odvolací súd taktiež uvádza, že vykonané dôkazy hodnotí súd podľa svojej úvahy, a to každý dôkaz jednotlivo a všetky dôkazy v ich vzájomnej súvislosti. Vyhodnotenie vykonaných dôkazov súd uvedie v odôvodnení rozsudku podľa § 220 ods. 2 CSP. Voľné hodnotenie dôkazov súdom prirodzene neznamená ľubovôľu hodnotenia. Súd hodnotí jednotlivý dôkaz z hľadiska jeho dôležitosti, zákonnosti a pravdivosti. Po individuálnej selekcii následne súd hodnotí všetky dôkazy vo vzájomnej súvislosti. K nesprávnym skutkovým zisteniam z vykonaných dôkazov súd dospeje nesprávnym vyhodnotením dôležitosti alebo pravdivosti dôkazov, alebo porušením pravidiel formálnej logiky.

27. K námietke nesprávneho právneho posúdenia podľa ust. § 365 ods. 1 písm. h) CSP odvolací súd uvádza, že právnym posúdením je činnosť súdu, pri ktorej zo skutkových zistení vyvodzuje právne závery a aplikuje konkrétnu právnu normu na zistený skutkový stav. Nesprávnym právnym posúdením veci je omyl súdu pri aplikácii práva na zistený skutkový stav. O omyl ide vtedy, ak súd nepoužil správny právny predpis alebo ak síce aplikoval správny právny predpis, nesprávne ho ale interpretoval alebo ak zo správnych skutkových záverov vyvodil nesprávne právne závery (*pozri napr. Najvyšší súd SR, sp. zn. 7 Cdo 7/2010*).
28. Podľa § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona, nepriama diskriminácia je navonok neutrálny predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax, ktoré znevýhodňujú alebo by mohli znevýhodňovať osobu v porovnaní s inou osobou; **nepriama diskriminácia nie je, ak takýto predpis, rozhodnutie, pokyn alebo prax sú objektívne odôvodnené sledovaním oprávneného záujmu a sú primerané a nevyhnutné na dosiahnutie takého záujmu.**
29. Nepriamou diskrimináciou je navonok neutrálna situácia s nepriaznivým dopadom na chránenú skupinu titulom pohlavia, náboženského vyznania alebo viery, rasy, príslušnosti k národnosti alebo etnickej skupine, zdravotného postihnutia, veku, sexuálnej orientácie, manželského stavu a rodinného stavu, farby pleti, jazyka, politického alebo iného zmýšľania, národného alebo sociálneho pôvodu, majetku, rodu alebo iného postavenia alebo z dôvodu oznámenia kriminality alebo inej protispoločenskej činnosti.
30. Žiadne rozdielne zaobchádzanie, ktoré je založené výlučne alebo rozhodujúcim spôsobom na etnickom pôvode osoby, nemôže byť objektívne odôvodnené v súčasnej demokratickej spoločnosti, ktorá je založená na princípoch pluralizmu a rešpektu k rôznym kultúram. Pokiaľ je rozdielne zaobchádzanie založené na rase, farbe pleti alebo etnickom pôvode, musí byť pojem objektívneho a rozumného odôvodnenia

vykladaný čo najprísnejšie (*Horváth a Kiss proti Maďarsku, rozsudok ESĽP zo dňa 29.01.2013*).

31. Opatrenia, ktoré sa javia ako neutrálne, ale majú neprimerane nepriaznivý dopad na osoby alebo skupiny osôb identifikovateľné na základe etnického kritéria, môžu byť považované za diskriminačné, a to aj napriek tomu, že nie sú výslovne zamerané na danú skupinu, ibaže je také opatrenie objektívne odôvodnené legitímnym cieľom a prostriedky k jeho dosiahnutiu sú vhodné, nevyhnutné a primerané. Ak sa preukáže, že právna úprava má takýto nepriamy diskriminačný účinok, nie je potrebné v prípadoch týkajúcich sa vzdelávania nevyhnutné preukazovať diskriminačný úmysel zo strany príslušných orgánov. Čo sa týka posúdenia vplyvu určitého opatrenia či postupu na jednotlivca alebo skupinu, ako *prima facie* dôkazy môžu poslúžiť štatistické údaje, ktoré sa pri kritickom skúmaní javia ako spoľahlivé a významné. To však neznamená, že nepriamu diskrimináciu nemožno preukázať bez štatistík. Pokiaľ sťažovateľ tvrdiaci nepriamu diskrimináciu preukáže vyvrátiteľnú domnienku, že účinok určitého opatrenia alebo praxe je diskriminačný, prechádza dôkazné bremeno na štát, ktorý musí preukázať, že rozdielne zaobchádzanie nie je diskriminačné (*Salay proti Slovensku, rozsudok ESĽP zo dňa 27.02.2025*).
32. Žalobkyňa je príslušníčkou rómskej etnickej skupiny a počas pandemickej situácie, ktorá panovala od jari roku 2020 na celom svete, štát prijal opatrenia v záujme ochrany verejného zdravia, a to v oblasti výchovno - vzdelávacích procesov takým spôsobom, že pristúpil k dištančnej forme vzdelávania aj na základných školách. Žalobkyňa ako príslušníčka rómskej etnickej skupiny a žiačka základnej školy, ktorú navštevujú žiaci zo sociálne slabšieho prostredia, v čase dištančného vzdelávania nemala prístup k digitálnym technológiám (v tomto ohľade sa výpovede svedkýň rozchádzali), preto bola výučba realizovaná offline prostredníctvom tzv. pracovných listov, ktoré boli roznášané poverenými osobami do príbytkov rómskych detí, na rozdiel od detí patriacich do väčšinovej skupiny, ktoré sa mohli vzdelávať online. Neutrálne opatrenie štátu v čase mimoriadnej situácie vyvolanej pandémie Covid-19 dopadlo na žalobkyňu, ktorá je súčasťou chránenej skupiny. Štát v danej situácii vytvoril podmienky na prijatie opatrení, ktorými sa snažil zabezpečiť vzdelávací proces pre všetkých žiakov najrozumnejším spôsobom. Je potrebné uviesť, že táto situácia bola vyvolaná pandemiou a výnimočnými okolnosťami, v rámci ktorých sa na prvé miesto záujmu dostala ochrana verejného zdravia. Tento záujem je potrebné považovať za objektívne, legitímne a racionálne zdôvodnenie vzniknutej situácie, ktorá mala dočasný charakter.
33. Žalobkyňa preukázala negatívny dopad štátom prijatých opatrení na jej právo na vzdelanie, právo na informácie. Preukázala vyvrátiteľnú domnienku, že účinok opatrení štátu bol pre ňu ako členku chránenej skupiny diskriminačný. Dôkazné bremeno tak prešlo na žalovanú, aby preukázala, že účinok neutrálnych opatrení sledoval legitímny cieľ. Je nutné konštatovať, že dištančné vzdelávanie na základných školách bolo prijaté po vzniku pandemickej situácie na jar 2020. Niet pochyb, že v týchto ťažkých časoch, ktoré sme zažili a ktoré nie je potrebné dokazovať, nebol vytvorený priestor na ideálne riešenia v akejkolvek oblasti, vrátane oblasti

vzdelávania, pretože prvoradou úlohou štátu bolo chrániť verejné zdravie. K prispeniu k danej ochrane mal slúžiť aj školský semafor, a s tým spojené dištančné vzdelávanie žiakov na základných školách. Forma výučby nebola ideálnou ani pre väčšinovú populáciu, ani pre marginalizované rómske komunity. V naznačených súvislostiach nariadená forma vzdelávania sledovala počas pandémie legitímny cieľ - ochranu zdravia. Išlo o cieľ, ktorý nebol svojvoľný, ale rozumný, opodstatnený a reagujúci na celosvetovú spoločenskú situáciu. Ak teda šlo o legitímny cieľ, bolo potrebné zodpovedať otázku, či prijaté opatrenia boli primerané a objektívne zdôvodniteľné. Odvolací súd v zhode s názorom súdu prvej inštancie zastáva názor, že dištančná forma vzdelávania zaviedla online digitálne vzdelávanie, ale ako vyplýva z tvrdení žalobkyne, bez toho, aby štát zabezpečil digitalizáciu v marginalizovaných rómskych komunitách. V konaní tiež bolo preukázané, že dištančné vyučovanie offline - formou distribúcie pracovných listov, nebolo efektívne. Z uvedeného vyplýva, že štát hľadal riešenia. Ak žalobkyňa namietala, že štát mal postupovať tak, aby zohľadnil digitálnu priepasť medzi marginalizovanou rómskou komunitou a väčšinovým obyvateľstvom, je potrebné zohľadniť, že vo viacerých oblastiach života počas pandémie nebol nielen náš štát, ale ani okolitý svet pripravený na zápas, predmetom ktorého sa stal boj o život a zdravie ľudí. To bolo podstatnou a určujúcou prioritou. Za danej situácie štát prijal opatrenia, ktoré sa dotkli rómskej komunity, u ktorej ekonomické a sociálne zázemie nebolo na dostatočnej úrovni, avšak charakter prijatých opatrení je objektívne odôvodniteľný sledovaním oprávneného záujmu - ochrana života a zdravia, pričom toto opatrenie, aby sa zamedzilo šíreniu koronavírusu, bolo nevyhnutné na dosiahnutie tohto cieľa.

34. Zásadnou odvolacou námietkou žalobkyne bolo tvrdenie, že štát neprijal dostatočné opatrenia na pôde výchovno - vzdelávacieho procesu, čím nepriamo diskriminoval žalobkyňu ako členku marginalizovanej rómskej komunity, ktorá nemala prístup k digitálnym technológiám a nebola digitálne gramotná. S uvedeným tvrdením sa odvolací súd nestotožňuje, pretože zásadným je v danej veci zistenie, že šlo o sledovanie oprávneného záujmu znížiť riziká nákazy koronavírusom zavedením dištančnej formy vzdelávania aj v základných školách. Práve pandemická doba skomplikovala nasadenie štátu v prijímaní ideálnych opatrení. Preto v kontexte odvolacích námietok žalobkyne sa odvolací súd nedomnieva, aby objektívne vyvolaná situácia (Covid-19) v spojení s prijatím opatrení (dištančná forma vzdelávania) na dosiahnutie legitímneho cieľa (ochrana života a zdravia) by mohla niesť známky nepriamej diskriminácie.
35. Žalobkyňa tiež namietala, že súd prvej inštancie zamietnutie žaloby postavil aj na nekonzistentných výpovediach svedkov ohľadom distribúcie pracovných listov a možného online pripojenia žalobkyne. Je potrebné uviesť, že uvedené okolnosti boli uvedené len podporne, pretože *ratio decidendi* spočíva na závere, ktorý korešponduje so splnením podmienok podľa § 2a ods. 3 antidiskriminačného zákona, veta prvá za bodkočiarkou.
36. Žalobkyňa súčasne namietala, že súd prvej inštancie sa dostatočne nevysporiadal s dôkaznou situáciou, keď nereagoval na analytické výstupy kompetentných subjektov

o negatívnom dopade opatrení prijatých štátom na pôde vzdelávania počas koronavírusu. Aj keď súd prvej inštancie nereagoval na uvedené, nič to nemení na vecnej správnosti rozhodnutia. Totiž skutočnosť, že rómska komunita bola negatívne dotknutá navonok neutrálnym opatrením štátu, je zjavné, avšak ako už odvolací súd uviedol, naznačený postup štátu nebol svojvoľný, ale sledoval ochranu života a zdravia spoločnosti počas pandemickej doby.

37. Vychádzajúc z uvedeného sa odvolací súd stotožňuje s dôvodmi rozhodnutia súdu prvej inštancie obsiahnutými najmä v bodoch 60. až 65. odôvodnenia a dodáva, že žalobkyňa predostrela odvolacie námietky takého charakteru, ktoré neboli spôsobilé spochybníť vecnú správnosť rozsudku. Zároveň odvolací súd v postupe a rozhodnutí súdu prvej inštancie neidentifikoval inú vadu konania, ktorá by mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci. Preto odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 a 2 CSP.
38. O trovách odvolacieho konania bolo rozhodnuté podľa § 396 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 a § 255 ods. 1 CSP. V odvolacom konaní nebola žalobkyňa úspešná, preto jej náhrada trov odvolacieho konania nepatrí. V odvolacom konaní bola úspešná žalovaná, ktorá by mala právo na náhradu trov konania, avšak trovy odvolacieho konania si neuplatnila a ani žiadne trovy jej v odvolacom konaní nevznikli. Preto odvolací súd náhradu trov odvolacieho konania stranám sporu nepriznal. Odvolací súd považuje za potrebné dodať, že nezistil žiadne výnimočné okolnosti ani dôvody hodné osobitného zreteľa, ktoré by odôvodňovali odklon od zásady zodpovednosti za výsledok v spore v zmysle aplikácie § 257 CSP.
39. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom odvolacieho súdu v pomere hlasov 3 : 0.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu **nie je** prípustné odvolanie.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu **je prípustné** dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP).

Podľa § 420 CSP, dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak a) sa rozhodlo vo veci, ktorá nepatrí do právomoci súdov, b) ten, kto v konaní vystupoval ako strana, nemal procesnú subjektivitu, c) strana nemala spôsobilosť samostatne konať pred súdom v plnom rozsahu a nekonal za ňu zákonný zástupca alebo procesný opatrovník, d) v tej istej veci sa už prv právoplatne rozhodlo alebo v tej istej veci sa už prv začalo konanie, e) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd, alebo f) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

Podľa § 423 CSP, dovolanie len proti dôvodom rozhodnutia nie je prípustné.

Podľa § 424 CSP, dovolanie môže podať strana, v ktorej neprospech bolo rozhodnutie vydané.

Podľa § 427 ods. 1 CSP, dovolanie sa podáva **v lehote dvoch mesiacov** od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej

inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy.

Podľa § 428 CSP, v dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody - § 421 a § 422 CSP) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh).

Podľa ust. § 125 ods. 1 a 2 CSP podanie možno urobiť písomne, a to v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe. Podanie vo veci samej urobené v elektronickej podobe bez autorizácie podľa osobitného predpisu treba dodatočne doručiť v listinnej podobe alebo v elektronickej podobe autorizované podľa osobitného predpisu; ak sa dodatočne nedoručí súdu do desiatich dní, na podanie sa neprihliada. Súd na dodatočné doručenie podania nevyzýva.

Podľa § 429 ods. 1 CSP, dovolateľ **musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom**. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

Podľa § 429 ods. 2 CSP, povinnosť podľa odseku 1 **neplatí**, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

Podľa § 160 ods. 2 CSP dovolateľ má právo zvoliť si advokáta a možnosť obrátiť sa na Centrum právnej pomoci.

V Prešove dňa 21. apríla 2026

JUDr. Katarína Krochtová
predsedníčka senátu, sudkyňa spravodajkyňa

JUDr. Andrej Radomský
člen senátu

JUDr. Roman Lajoš
člen senátu

Za správnosť vyhotovenia: Mgr. Zuzana Pavlíková

Úradný záznam

Podľa § 394 ods. 2 CSP rozhodnutie nemôže podpísať člen senátu JUDr. Andrej Radomský pre neprítomnosť na pracovisku z dôvodu účasti na rekondičnom pobyte v období 18.5.2026 – 23.5.2026.

V Prešove 20.5.2026

JUDr. Katarína Krochtová
predsedníčka senátu